

Antwoord aan partijgenoot Jan-ski.

Partijgenoot Jan-ski

Uw brief heb ik natuurlijk op tijd ontvangen. Ik antwoord met enige vertraging, waarvoor ik mijn verontschuldiging aanbied.

1) Lenin zegt, dat "*het allerbelangrijkste vraagstuk van iedere revolutie het vraagstuk van de staatsmacht is*" (zie Deel XXI, blz. 142, "Een van de fundamentele vraagstukken van de revolutie"). In handen van welke klasse of klassen de macht is geconcentreerd: welke klasse of klassen omver moeten worden geworpen, welke klasse of klassen de macht moeten grijpen - dat is het "allerbelangrijkste vraagstuk van iedere revolutie".

De strategische hoofdkeuzen van de partij, die gedurende de gehele periode van deze of gene étappe van de revolutie van kracht blijven, verdienen niet de naam van hoofdkeuzen, als zij niet geheel en ten volle op deze kardinale stelling van Lenin steunen. De hoofdkeuzen kunnen slechts in dat geval juist zijn, als zij op de grondslag van de Marxistische analyse der klassenkrachten zijn opgebouwd, als zij het juiste schema van de verdeling van de revolutionaire krachten aan het front van de klassenstrijd aangeven, als zij het brengen van de massa's naar het strijdfront voor de overwinning van de revolutie naar het strijdfront voor het grijpen van de macht door de nieuwe klasse vergemakkelijken, als zij de partij het formeren van een breed en machtig politiek leger uit de brede volksmassa's, dat noodzakelijk is voor het vervullen van deze taak, vergemakkelijken ..

In de loop van deze of gene étappe van de revolutie kunnen nederlagen, terugtochten en mislukkingen plaats hebben en in bepaalde gevallen tactische fouten worden gemaakt, maar dit betekent nog niet, dat de strategische hoofdkeuze onjuist is. Zo was bv. de hoofdkeuze in de *eerste* étappe van onze revolutie - "samen met het gehele boerendom tegen de tsaar en de landheren, onder neutralisering van de bourgeoisie, voor de overwinning van de burgerlijk-democratische revolutie" - ondanks

het feit, dat de revolutie van 1905 de nederlaag heeft geleden, volkomen juist ..

Men mag dus het vraagstuk van de hoofdkeuze van de partij niet door elkaar halen met het vraagstuk van nederlagen of mislukkingen van de revolutie op deze of gene trap van haar ontwikkeling. Het kan geschieden, dat de hoofdkeuze van de partij in de loop van de revolutie reeds tot het omverwerpen van de macht van de oude klassen of klasse heeft geleid, maar dat een reeks essentiële eisen van de revolutie, die uit deze keuze voortvloeien, niet verwezenlijkt werden of dat hun verwezenlijking zich over een gehele periode uitstrekte, of dat voor hun verwezenlijking een nieuwe revolutie nodig is, maar dit betekent nog niet, dat de hoofdkeuze onjuist was. Zo heeft bv. de Februari-revolutie van 1917 het tsarisme en de landheren ten val gebracht, maar niet tot de verwezenlijking van de confiscatie van de grond van de landheren enz. geleid, maar dit betekent nog niet, dat onze hoofdkeuze gedurende de eerste étappe van de revolutie niet juist was.

Of verder; de Octoberrevolutie heeft de omverwerping van de bourgeoisie en de overgang van de macht in de handen van het proletariaat verwezenlijkt, maar niet terstond geleid tot: a) het tot het einde toe doorzetten van de burgerlijke revolutie in het algemeen en b) tot de isolatie van de koelakken in het dorp in het bijzonder - voor deze zaken had zij een bepaalde tijdsperiode nodig, maar dit betekent nog niet, dat onze hoofdkeuze gedurende de *tweede* étappe van de revolutie - "samen met de armste boeren tegen het kapitalisme in de stad en op het platteland, onder neutralisering van de middelboeren, vóór de macht van het proletariaat - niet juist was ..

Bijgevolg mag men het vraagstuk van de hoofdkeuze van de partij niet verwarren met het vraagstuk

van de tijdsduur en de vormen van de verwezenlijking van deze of gene eisen, die uit deze leuze voortvloeien.

Derhalve mag men de strategische leuzen van onze partij niet van het standpunt van de episodische successen of nederlagen van de revolutionaire beweging in deze of gene periode beoordelen, en nog minder van het standpunt van de tijdsduur of de vormen van het verwezenlijken van deze of gene eisen, die uit deze leuzen voortvloeien. De strategische leuzen van de partij kunnen slechts worden beoordeeld van het standpunt van de Marxistische analyse van de klassenkrachten en van de juiste verdeling van de krachten van de revolutie aan het strijdfrent voor de overwinning van de revolutie, voor de concentratie van de macht in handen van de nieuwe klasse.

Uw fout, kam. Jan-ski ligt hierin, dat gij dit belangrijkste methodologische vraagstuk uit de weg zijt gegaan of het niet hebt begrepen.

2) Gij schrijft in uw brief:

"Is de bewering juist, dat wij *slechts* tot de Octoberrevolutie in bondgenootschap met het gehele boerendom zijn gegaan? Neen, zij is niet juist. De leuze van "het bondgenootschap met het gehele boerendom" was tot de October-revolutie, *tijdens de October-revolutie en in de eerste periode na de October-revolutie* van kracht, aangezien het gehele boerendom belang had bij het tot het einde toe voltrekken van de burgerlijke revolutie".

Uit het citaat zou dus volgen, dat de strategische leuze van de partij gedurende de *eerste* étape van de revolutie (1905-Februari 1907), toen het ging om de omverwerping van de macht van de tsaar en van de landheren en het instellen van de dictatuur van het proletariaat en het boerendom, *zich niet onderscheidde* van de strategische leuze gedurende de *tweede* étape van de revolutie (Februari 1917-October 1917) toen het ging om het omverwerpen van de macht van de bourgeoisie en het instellen van de dictatuur van het proletariaat. Gij ontkent dus het fundamentele onderscheid tussen de burgerlijk-democratische, en de proletarisch-socialistische revolutie. En gij maakt deze fout, omdat gij blijkbaar de eenvoudige zaak niet wilt begrijpen, dat het vraagstuk van de macht in de gegeven étape van de revolutie, het vraagstuk *welke* klasse omvergeworpen wordt en in handen van *welke* klasse de macht overgaat, het hoofdthema van de strategische leuze is. Het behoeft wel geen betoog, dat gij hier tot in de grond ongelijk hebt.

Gij zegt, dat wij op het moment van de October en in de eerste periode na de October de leuze van het "verbond met het *"gehele boerendom"* voerden, aangezien het gehele boerendom belang had bij het tot het einde toe doorzetten van de burgerlijke revolutie.

Maar wie heeft u gezegd, dat de Octoberomwenteling en de Octoberrevolutie zich beperkten tot het tot het einde toe doorzetten van de burgerlijke revolutie, of dat zij dit tot hun hoofdtaak stelden? Waar hebt gij dit vandaan gehaald? Kan men soms het omverwerpen van de macht van de bourgeoisie en het instellen van de dictatuur van het proletariaat een plaats geven binnen het raam van de burgerlijke revolutie?

Treedt men met de verovering van de dictatuur van het proletariaat soms niet buiten het kader van de burgerlijke revolutie?

Hoe kan men beweren, dat de koelakken, (dat zijn immers ook boeren) het omverwerpen van de bourgeoisie en het aan de macht komen van het proletariaat konden steunen?

Hoe kan men ontkennen, dat bij ons het decreet over de nationalisatie van de grond, over de afschaffing van de particuliere eigendom van de grond, over het verbod van koop en verkoop van grond enz. ondanks het feit, dat dit decreet niet als socialistisch kan worden beschouwd, in de *strijd* tegen de koelakken en niet in bondgenootschap met hen werd uitgevoerd?

Hoe kan men beweren, dat de koelakken (eveneens boeren) de decreten van de Sovjet-macht over de onteigening van de fabrieken, de bedrijven, de spoorwegen, de banken enz., of de leuze van het

proletariaat: het omzetten van de imperialistische oorlog in de burgeroorlog, konden steunen? Hoe kan men beweren, dat niet deze of soortgelijke maatregelen, niet het omverwerpen van de bourgeoisie en het instellen van de dictatuur van het proletariaat het *fundamentele* in October waren, maar dat dit het tot het einde toe doorzetten van de burgerlijke revolutie is geweest?

Het is onbetwistbaar, dat de Octoberrevolutie het tot het einde toe doorzetten van de burgerlijke revolutie als een van haar hoofdtaken had, dat zonder de Octoberrevolutie de burgerlijke revolutie niet tot het einde doorgezet had kunnen worden, zomin als de Octoberrevolutie zelf zich had kunnen verankeren zonder het tot het einde doorzetten van de burgerlijke revolutie; en in zover als de Octoberrevolutie de burgerlijke revolutie tot het einde toe doorzette, moest zij de sympathie van de zijde van alle boeren ontmoeten.

Dat alles is onbetwistbaar.

Maar kan men soms op grond hiervan beweren, dat het tot het einde toe doorzetten van de burgerlijke revolutie, niet een begeleidend verschijnsel in de loop van de Octoberrevolutie was, maar haar wezen of haar hoofddoel?

Waar is bij u het hoofddoel van de Octoberrevolutie heen geraakt - het omverwerpen van de macht van de bourgeoisie, het instellen van de dictatuur van het proletariaat, het omzetten van de imperialistische oorlog in de burgeroorlog, de onteigening van de kapitalisten enz.?

En indien het hoofdthema van de strategische lenze het hoofdvraagstuk van iedere revolutie is, d.w.z. het vraagstuk van de overgang van de macht uit de handen van de ene klasse in die van een andere - blijkt dan hieruit niet duidelijk, dat men het vraagstuk van het tot het einde toe doorzetten van de burgerlijke revolutie door de proletarische macht, niet door elkaar mag halen met het vraagstuk van het omverwerpen van de bourgeoisie en het veroveren juist van deze proletarische macht, d.w.z. met het vraagstuk, dat het hoofdthema van de strategische leuze gedurende de tweede *étappe* van de revolutie is?

Eén van de allergrootste successen van de dictatuur van het proletariaat ligt hierin, dat zij de burgerlijke revolutie tot het einde toe heeft doorgezet en het vuil uit de middeleeuwen volkomen heeft weggewassen. Voor het platteland was dat van buitengewoon grote en waarlijk beslissende betekenis. Zonder dit had de vereniging van de boerenoorlogen met de proletarische revolutie, waarover Marx reeds in de tweede helft van de vorige eeuw sprak, niet kunnen worden verwezenlijkt. Zonder dit zou de proletarische revolutie zelf zich niet hebben kunnen verankeren.

Daarbij moet men de volgende belangrijke omstandigheid in het oog houden.

Het tot het einde toe doorzetten van de burgerlijke revolutie is geen met een slag plaats hebbende handeling. Inderdaad strekte het zich uit over een gehele periode en omvatte niet alleen maar een gedeelte van het jaar 1918, zoals gij in uw brief beweert, maar ook een gedeelte van het jaar 1919 (het Wolgagebied - de Oeral) en van de jaren 1919-1920 (de Oekraïne).

Ik heb hier het offensief van Koltsjak en Denikin op het oog, toen voor de boeren zonder onderscheid het gevaar rees van het herstel van de macht der landheren en toen zij juist in hun geheel genoodzaakt waren zich om de Sovjetmacht aaneen te sluiten, ten einde het tot het einde toe doorzetten van de burgerlijke revolutie te verzekeren en de vruchten van deze revolutie voor zich te behouden.

Deze gecompliceerdheid en veelzijdigheid van de processen van het levende leven, deze "grillige" verstrengeling van de rechtstreeks-socialistische taken van de dictatuur met de taak om de burgerlijke revolutie tot het einde toe door te zetten moet men steeds voor ogen houden, wil men zowel de door U aangehaalde citaten van Lenin, als het raderwerk van de verwezenlijking van de partijleuzen op de juiste wijze begrijpen.

Kan men zeggen, dat deze verstrengeling getuigt van de onjuistheid van de leuze der partij gedurende de *tweede* *étappe* van de revolutie, en dat deze leuze zich niet van de leuze gedurende de *eerste*

étappe van de revolutie onderscheidt?

Neen, dat kan men niet zeggen. Integendeel, deze verstrengeling bevestigt slechts de juistheid van de leuze van de partij gedurende de tweede étappe van de revolutie: samen met de *armste* boeren tegen de kapitalistische bourgeoisie in stad en land, vóór de macht van het proletariaat enz.

Waarom? Omdat in October *eerst* de macht van de bourgeoisie omvergeworpen en de macht van het proletariaat ingesteld moest worden, om de burgerlijke revolutie tot het einde toe te kunnen doorzetten; want alleen deze macht is in staat om de burgerlijke revolutie tot het einde toe door te zetten. Om echter in October de macht van het proletariaat te kunnen instellen was het tegen October nodig, een *overeenkomstig* politiek leger voor te bereiden en te organiseren, dat in staat was om de bourgeoisie omver te werpen en de macht van het proletariaat in te stellen, waarbij niet bewezen behoeft te worden, dat wij *zulk* een politiek leger *alleen* onder de leuze: het verbond van het proletariaat met de armste boeren tegen de bourgeoisie, vóór de dictatuur van het proletariaat, konden voorbereiden en organiseren.

Het is duidelijk, dat zonder *zulk* een strategische leuze, die van April 1917 tot October 1917 werd gevoerd, wij *zulk* een politiek leger niet konden hebben gehad en dus in October ook niet hadden kunnen overwinnen, noch de macht van de bourgeoisie omverwerpen en bijgevolg ook niet de mogelijkheid zouden hebben gehad om de burgerlijke revolutie tot het einde toe door te zetten. Ziehier, waarom men het tot het einde toe doorzetten van de burgerlijke revolutie niet tegenover de strategische leuze van de tweede étappe van de revolutie mag stellen, die de verzekering van het grijpen van de macht door het proletariaat tot taak heeft.

Er bestaat slechts één middel om al deze "tegenstrijdigheden" te vermijden - men moet het fundamentele onderscheid tussen de strategische leuze van de eerste étappe van de revolutie (de burgerlijk-democratische revolutie) en de strategische leuze van de tweede étappe van de revolutie (de proletarische revolutie) erkennen, men moet erkennen, dat wij in de periode van de eerste étappe van de revolutie samengingen met het gehele boerendom vóór de burgerlijk-democratische revolutie, maar dat wij in de periode van de tweede étappe van de revolutie samengingen met de *armste* boeren tegen de macht van het kapitaal, vóór de proletarische revolutie.

Dit moet men erkennen, omdat de analyse van de klassenkrachten gedurende de eerste en tweede étappe van de revolutie ons daartoe verplicht. In het tegenovergestelde geval zou het niet mogelijk zijn het feit te verklaren, dat wij tot Februari 1917 werkten onder de leuze van de revolutionair-democratische dictatuur van het proletariaat en het *boerendom* en na Februari 1917 deze leuze vervingen door de leuze van de *socialistische* dictatuur van het proletariaat en de *armste* boeren.

Gij zult toegeven pg. Jan-ski, dat dit vervangen van de ene leuze door de andere in Maart-April 1917 door uw schema niet kan worden verklaard.

Lenin heeft reeds in zijn brochure "Tweeërlei tactiek" dit fundamentele onderscheid tussen de twee strategische leuzen van de partij aangegeven. De leuze van de partij bij de voorbereiding van de burgerlijk-democratische revolutie formuleerde hij als volgt:

"Het proletariaat moet de democratische omwenteling tot het einde toe doorzetten, door de massa van de boeren om zich te verenigen, ten einde met geweld de tegenstand van het absolutisme te onderdrukken en de onstandvastigheid van de bourgeoisie te verlammen" (zie Deel VIII, blz. 96, "Tweeërlei tactiek van de sociaal-democratie in de democratische revolutie", hoofdstuk 12),

Anders gezegd: met het gehele boerendom tegen het absolutisme, onder neutralisering van de bourgeoisie, vóór de democratische omwenteling.

Wat betreft de leuze van de partij in de periode van de voorbereiding van de socialistische revolutie -

deze werd door hem als volgt geformuleerd:

"Het proletariaat moet de socialistische omwenteling voltrekken door de massa van de halfproletarische elementen van de bevolking om zich te verenigen, ten einde met geweld de tegenstand van de bourgeoisie te breken en de onstandvastigheid van het boerendom en de kleine burgerij te verlammen" (zie terzelfder plaatse).

Anders gezegd: samen met de armste boeren en in het algemeen met de halfproletarische lagen van de bevolking tegen de bourgeoisie, onder neutralisering van de kleine burgerij in de stad en op het platteland vóór de socialistische omwenteling.

Dat was in het jaar 1905.

In April 1917 zeide Lenin, toen hij de toenmalige politieke toestand als een verstrengeling van de revolutionair-democratische dictatuur van het proletariaat en het boerendom met de reële macht van de bourgeoisie karakteriseerde:

"De eigenaardigheid van het huidige moment in Rusland bestaat in de overgang van de eerste étappe van de revolutie, die tengevolge van de onvoldoende bewustheid en georganiseerdheid van het proletariaat, de macht aan de bourgeoisie in handen heeft gegeven - naar haar tweede étappe, die de macht in handen van het proletariaat en de *armste lagen* van de boeren moet geven" (zie Deel XX, blz. 88. Lenins "April-stellingen").

Einde Augustus 1917, toen de voorbereiding voor de October in volle gang was, schreef Lenin in een speciaal artikel "Boeren en arbeiders":

"Alleen het proletariaat en het *boerendom*¹⁾ kunnen de monarchie omverwerpen - zo luidde toenmaals (bedoeld is het jaar 1905 *J. St.*) de definitie van onze klassenpolitiek. En deze definitie was juist. Februari en Maart 1917 hebben dit nog eens extra bevestigd. Alleen het proletariaat, dat de *armste boeren*¹⁾ leidt (de halfproletariërs, zoals ons program zegt) kan de oorlog door een democratische vrede beëindigen, zijn wonden genezen, de onvoorwaardelijk noodzakelijk geworden en *dringende* stappen in de richting van het socialisme beginnen te doen - zo luidt thans de definitie van onze klassenpolitiek" (zie Deel XXI, blz. 111, "De boeren en de arbeiders").

Dit moet niet zó worden opgevat, alsof wij *thans* de dictatuur van het proletariaat *èn* van de armste boeren zouden hebben.

Dat is natuurlijk niet juist.

Wij schreden onder de leuze van de dictatuur van het proletariaat en de armste boeren naar de Octoberrevolutie en hebben haar in October formeel verwezenlijkt, aangezien wij met de linkse sociaal-revolutionairen een blok hadden aangegaan en de leiding met hen deelden, ofschoon wij praktisch reeds toen de dictatuur van het proletariaat hadden, daar wij, de bolsjewiki, de meerderheid vormden.

De dictatuur van het proletariaat *èn* van de armste boeren hield echter formeel op te bestaan na de "putsch" van de linkse sociaal-revolutionairen, na het uiteenspringen van het blok met de sociaal-revolutionairen, toen de leiding *geheel en al* in de handen van *één* partij overging, in de handen van onze partij, die de leiding van de staat niet met een andere partij deelt, noch kan delen. Dat is juist, wat wij de dictatuur van het proletariaat noemen.

Ten slotte zeide Lenin in November 1918, toen hij een terugblik wierp op de door de revolutie afgelegde weg:

“Zeker, onze revolutie droeg een burgerlijk karakter, zolang wij met het boerendom als een geheel samengingen. Daarvan waren wij ons ten zeerste bewust, dat hebben wij ontelbare malen sinds 1905 herhaald, nooit hebben wij gepoogd over deze noodzakelijke fase van het historische proces heen te springen, noch om haar door decreten af te schaffen... Maar *sinds April 1917, l ng voor de October-revolutie, voordat wij de macht veroverden* ’), hebben wij openlijk aan het volk gezegd en duidelijk gemaakt: dat de revolutie thans hierbij niet stil kan staan, want het land is vooruitgegaan, het kapitalisme is voorwaarts geschreden, het is tot verwoestingen van ongekende afmetingen gekomen, hetgeen *vereist* (of men dit nu wil of niet), voorwaarts *naar het socialisme* te gaan. Want het is *niet* mogelijk op een andere wijze vooruit te komen, op een andere wijze het door de oorlog uitgeputte land te redden en op een andere wijze het lijden van de werkers en de uitgebuiten te *lenigen*. Het is juist zo uitgekomen, als wij hebben gezegd. De gang van de *revolutie* heeft de juistheid van onze beoordeling bevestigd. *Eerst* met "het gehele" boerendom samen tegen de monarchie, tegen de landheren, tegen het middeleeuwse (en in zover blijft de revolutie een burgerlijke, een burgerlijk-democratische revolutie). *Daarna* samen met de armste boeren, samen met de halfproletariërs, samen met alle uitgebuiten *tegen het kapitalisme - de rijken in het dorp, de koelakken, de speculanten*) daarbij inbegrepen - en in zover wordt de revolutie socialistisch" (zie Deel XXIII, blz. 390-391, "De proletarische revolutie en de renegaat Kautsky", Ned. uitg., blz. 73).

Zoals gij ziet, legde Lenin herhaaldelijk de nadruk op het grote verschil tussen de eerste strategische leuze in de periode van de voorbereiding van de burgerlijk-democratische revolutie en de tweede strategische leuze in de periode van de voorbereiding van de October.

In het eerste geval de leuze: *samen met het gehele boerendom* tegen het absolutisme, in het tweede de leuze: *samen met de armste boeren* tegen de bourgeoisie.

Het feit, dat het tot het einde toe doorzetten van de burgerlijke revolutie zich over een gehele periode na de October uitstreckte, het feit dat in de mate wij de burgerlijke revolutie tot het einde toe doorzetten, het "gehele" boerendom wel met ons moest sympathiseren - dat feit brengt, zoals ik reeds vroeger heb gezegd, allerm minst die fundamentele stelling aan het wankelen, dat wij samen *met de armste boeren* de October tegemoet zijn gegaan, samen met hen in October hebben overwonnen, dat wij samen *met de armste boeren* de macht van de bourgeoisie omver hebben geworpen en de dictatuur van het proletariaat hebben ingesteld, (waarvan een van de taken het tot het einde toe doorzetten van de burgerlijke revolutie was), onder de tegenstand van de koelakken (eveneens boeren) en onder weifelingen van de kant van de middelboer.

Dat is dunkt mij duidelijk.

3) Gij schrijft verder in uw brief:

"Is de bewering juist, dat *wij de October zijn genaderd onder de leuze: het verbond met de dorpsarmoede, bij neutralisering van de middelboer?*" Neen, dat is niet juist. Uit de overwegingen en aangehaalde citaten uit Lenin, waarnaar hierboven reeds werd verwezen, blijkt, dat deze leuze eerst kon ontstaan, toen de "klassendeling binnen het boerendom rijp was geworden" (Lenin) d.w.z. in de zomer en herfst van het jaar 1918".

Uit dit citaat volgt, dat de partij de weg van het neutraliseren van de middelboer niet in de periode van de voorbereiding en niet tijdens de October zou hebben betreden, maar na de October en in het bijzonder na het jaar 1918, na de comité's van de dorpsarmoede. Dat is *absoluut onjuist*, pg. Jan-ski. Integendeel, de politiek van het neutraliseren van de middelboer begon niet, maar *eindigde* na de comité's van de dorpsarmoede, na het jaar 1918. De politiek van het neutraliseren van de middelboer werd in onze praktijk juist na het jaar 1918 *afgeschaft*, (en niet ingevoerd). Juist na het jaar 1918, in

Maart 1919, zeide Lenin, toen hij het VIIIste Congres van onze partij opende:

"De beste vertegenwoordigers van het socialisme van de oude tijd - toen zij nog aan de revolutie geloofden en haar als theoretici dienden - spraken van *het neutraliseren van het boerendom*, d.w.z. van de idee om uit de middelboeren, zoal geen maatschappelijke laag te vormen die het proletariaat actief helpt, dan ten minste een neutrale laag, die het proletariaat niet in de weg staat, en zich niet aan de kant van onze vijanden plaatst. Deze abstracte, theoretische wijze om de taak te stellen is voor ons volkomen duidelijk. *Maar zij is niet voldoende*). *Wij zijn niet in zulk een stadium van de socialistische opbouw getreden* ¹⁾, waarin men concreet, gedetailleerd, aan de ervaring van het werk in het dorp getoetste hoofdregels en aanwijzingen moet uitwerken, waarnaar wij ons moeten richten, om ons met betrekking tot de middel boer *op de bodem van een hecht verbond te plaatsen*" (zie Deel XXIV, blz. 114, "Redevoering bij de opening van het Partijcongres op 18 Maart").

Zoals gij ziet, komt dit dus neer op iets, dat rechtstreeks in tegenspraak is met datgene, waarover gij in uw brief spreekt, waarbij gij onze werkelijke partijpraktijk op de kop stelt en het *begin* van het neutraliseren met het *einde* daarvan verwacht.

De middelboer jammerde en weifelde tussen de revolutie en de contra-revolutie, terwijl de bourgeoisie werd omvergeworpen, zolang de Sovjetmacht zich nog niet had verankerd, met het oog waarop men hem dan ook moest neutraliseren. De middelboer begon zich naar ons toe te wenden, toen hij zich er van begon te overtuigen, dat de bourgeoisie "in ernst" omvergeworpen was, dat de macht van de Sovjets zich verankerde, de koelak overwonnen werd en het Rode Leger aan de fronten van de burgeroorlog begon te overwinnen. Juist na deze wending werd de derde strategische leuze van de partij mogelijk, de leuze door Lenin op het VIIIste Partijcongres opgesteld: steunend op de armste boeren en in een hecht verbond met de middelboer, voorwaarts naar de socialistische opbouw.

Hoe hebt gij dit algemeen bekende feit kunnen vergeten?

Uit uw brief zou verder volgen, dat de politiek van het neutraliseren van de middelboer *bij de overgang* naar de proletarische revolutie en *in de eerste dagen* volgende op de overwinning van deze revolutie, niet juist, ondeugdelijk en derhalve onaannemelijk was.

Dat is volkomen onjuist, pg. Jan-ski. De kwestie staat juist omgekeerd. Juist bij het omverwerpen van de macht van de bourgeoisie en vóór het verankeren van de macht van het proletariaat weifelt de middelboer het meest, stelt hij zich het meest te weer. Juist in deze periode zijn het verbond met de dorpsarmoede en het neutraliseren van de middelboer noodzakelijk.

Volhardend in uw fout, beweert gij, dat het vraagstuk van de boeren niet alleen voor ons land van grote betekenis is, maar ook voor andere landen, die "min of meer aan de economie van het Rusland van vóór de Octoberrevolutie herinneren".

Dit laatste is natuurlijk juist. Ziehier echter wat Lenin in zijn stellingen over het agrarische vraagstuk op het IIde Congres van de Komintern over de politiek van de proletarische partijen met betrekking tot de middelboer, in de periode van het veroveren van de macht door het proletariaat, heeft gezegd. Nadat hij de armste boeren, of nauwkeuriger gezegd, "de werkende en uitgebuite massa's op het platteland" als een afzonderlijke groep, bestaande uit landarbeiders, halfproletariërs of keuterboeren en kleine boeren heeft gedefinieerd en daarna overgaat tot het vraagstuk van de middelboeren als een afzonderlijke groep op het platteland, zegt hij:

"Onder "middelboeren" moet men in economische zin de kleine landbouwers verstaan, die eveneens stukken grond van niet grote afmeting in eigendom of in pacht bezitten; welke echter toch onder het kapitalisme in de regel niet alleen maar een armzalig bestaan aan het gezin en het bedrijf verschaffen, maar ook de mogelijkheid om een zeker overschot te verkrijgen, dat ten minste in de beste jaren in

kapitaal kan worden omgezet, terwijl zij tamelijk dikwijls hun toevlucht nemen tot het in dienst nemen van vreemde arbeidskrachten ... Het revolutionaire proletariaat kan, ten minste *voor de naaste toekomst en voor het begin van de periode van de dictatuur van het proletariaat* zich niet tot taak stellen, deze laag naar zijn kant over te halen. Het moet zich *bepersen tot het neutraliseren van deze laag*, d.w.z. haar te nopen, om de bourgeoisie geen actieve steun te verlenen in haar strijd tegen het proletariaat" (zie het stenografisch verslag van het Tweede Congres van de Komintern, blz. 610-611).

Kan men hierna beweren, dat de politiek van het neutraliseren van de middelboer bij ons "*eerst*" in de zomer en de herfst van het jaar 1918" kon "ontstaan", d.w.z. na de belissende successen op het gebied van het verankeren van de macht van de Sovjets en van de macht van het proletariaat?

Zoals gij ziet is het vraagstuk van de strategische leuze van de socialistische revolutie en het verankeren van de macht van het proletariaat, evenals het vraagstuk van het neutraliseren van de middelboer niet zo eenvoudig als gij het u voorstelt.

4) Uit al hetgeen hierboven werd gezegd blijkt, dat de door u uit de werken van Lenin aangehaalde citaten in geen enkel opzicht tegenover de hoofdleuze van de partij gedurende de tweede étappe van de revolutie kunnen worden gesteld, omdat deze citaten:

- a) niet handelen over de hoofdleuze van de partij vóór de October, maar over het tot het einde toe doorzetten van de burgerlijke revolutie na de October,
- b) zij de juistheid van deze leuze niet weerleggen, maar haar bevestigen. Ik heb hierboven reeds gezegd en ben gedwongen het nog eens te herhalen, dat men de strategische leuze van de partij gedurende de tweede étappe van de revolutie, gedurende de periode vóór het veroveren van de macht door het proletariaat, voor welke leuze het voornaamste thema het vraagstuk van de macht is, niet mag plaatsen tegenover de taak van het tot het einde toe doorzetten van de burgerlijke revolutie, die in de periode na het veroveren van de macht door het proletariaat wordt vervuld.

5) Gij spreekt over het bekende artikel van pg. Molotow in de "Prawda" "Over de burgerlijke revolutie in ons land" (van 12 Maart 1927), dat, naar het blijkt, U "de stoot heeft gegeven", om zich tot mij om opheldering te wenden. Ik weet niet hoe gij artikelen leest pg. Jans-ki.

Ik heb eveneens het artikel van pg. Molotow gelezen en ik ben van mening, dat het in geen enkel opzicht in tegenstelling staat tot hetgeen er in mijn referaat op het XIVde Partijcongres over de leuzen van de partij met betrekking tot de boeren werd gezegd. Pg. Molotow behandelt in zijn artikel niet de hoofdleuze van de partij in de periode van October, maar hij spreekt over het feit dat, in zover de partij na October de burgerlijke revolutie tot het einde toe doorzette, zij de sympathie van alle boeren had.

Ik heb hierboven evenwel reeds gezegd, dat het constateren van dit feit, de juistheid van de fundamentele stelling niet weerlegt, maar integendeel bevestigt, dat wij de macht van de bourgeoisie hebben omvergeworpen en de dictatuur van het proletariaat hebben ingesteld, samen met de armste boeren en onder neutralisering van de middelboer, tegen de bourgeoisie in de stad en op het platteland en dat wij zonder dit te doen de burgerlijke revolutie niet tot het einde toe hadden kunnen doorzetten.

“*Bolsjewiek*” Nr. 7-8.
15 April 1927.

ⁱ Cursief van mij. J. St – idem verder in de citaten van Lenin – Red.